

Ühiskonnaõpetus

Sissejuhatus

Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks.

Ühiskonnaõpetus toetab turvalise koolikeskkonna saavutamist ning vastutustundliku ja aktiivse ühiskonna liikme kujunemist.

Eesmärk on praktiliste ülesannete, probleemide analüüsimise ja ainealaste põhimõistete omandamise kaudu saada tervikpilt ühiskonna toimimisest.

Õppeaine toetab õpilase arengu suutlikkust analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi.

Esimeses kooliastmes on ühiskonnaõpetuse teemad lõimitud inimeseõpetuse ainekavva.

Teises ja kolmandas kooliastmes õpitakse ühiskonnaõpetust eraldi ainaena.

Eesmärgid

Põhikooli ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane

- tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata, omab seisukohta ja oskab oma valikuid põhjendada;
- oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest;
- teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja teostamises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil;
- väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid, nagu seaduslikkus, vabaduse ja vastutuse seos; arvestab teisi, väärtustab mitmekesisust, panustab ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ja sidususse ning seisab vastu kesksete normide rikkumisele; on seaduskuulekas;
- määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.

Pädevused

- **Väärtuspädevus** ühiskonnaõpetuses kujundab oskuse vastu seista kesksete normide rikkumisele ja toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatiat ja jätkusuutliku arengu põhiväärtust.
- **Enesemääratluspädevus** toetab peamiselt rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujundamist, suutlikkust mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse.
- **Õpipädevust** toetatakse oskuste kujundamise kaudu, kujundades suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet ning õppimise planeerimist ja õpitu kasutamist. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
- **Suhtluspädevuse** kujundamisel on oluline ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades, lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust. Väärtustades kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili.
- **Ettevõtlikkuspädevus.** Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd, õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindluse ning vastutusega.

Lõiming, läbivad teemad

- Elukestev õpe ja karjääri planeerimine - aitab õpilasel kujuneda isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu.
- Keskkond ja jätkusuutlik areng - toetab õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks.
- Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - ” toetab õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks.
- Kultuuriline identiteet - toetab õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab ning väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust.
- Teabekeskond - toetab õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes suudab teavet kriitiliselt analüüsida.
- Tehnoloogia ja innovatsioon - toetab õpilase kujunemist, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus - toetab õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks.
- Väärtused ja kõlblus - toetab õpilase kujunemist, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid.

Ühiskonnaõpetuse lõiming teiste ainevaldkondadega

- **Emakeelepädevus** – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades õigekeelsusnõudeid ja sobivat stiili. Oskus infot hankida ja töid vormistada.
- **Võõrkeeltepädevus** – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu ning võõrkeeleoskus.
- **Matemaatikapädevus** – oskus kasutada matemaatikas õpitut (näiteks aeg, raha, graafikud jms) lisaks probleemide püstitamist, sobivate lahenduste leidmist ja nende rakendamist, lahenduste analüüsimist ning tulemuse tõesuse kontrollimist.
- **Loodusteaduslik pädevus** – looduskeskkonna märkamine ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.
- **Tehnoloogiline pädevus** – karjääri planeerimine, tehnika ja tehnoloogia arengu muutused erinevates ametites ja elukutsetes. Töövahendite säästlik, ohutu ja eesmärgipärane kasutamine.
- **Kunstipädevus** – iluhinnangute muutumine ajas, rahvakultuur, eneseteostus ja loominguiline eneseväljendusoskus.
- **Tervise- ja kehakultuuripädevus** – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust ning tervislikku eluviisi.

Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse nii õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Praktiliste tööde puhul ei hinnata mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi käiku. Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse hinnanguid ka suulistes aruteludes. Väärtuste ja hoiakute hindamist võimaldavad rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö. Hinnanguid andes ja numbriliselt hinnates võetakse aluseks ainekavaga määratud õpitulemused. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid.